בסוד שיח

"רִיד מַיי לִיפְּס" או קרא מכתבי

מאת שאול שיף

ראש הממשלה, יצחק רבין מוכר וידוע כאדם ישר. אלא שאת דימויו זה בציבור, הוא עומד לאבד לפחות, במגזר הדתי־לאומי, משום התעלמותו מהתחייבות מפורשת וכתובה, לראוות ולרדיזמו של החינוך הממלכתי־דתי.

ערב כניסתו לבית הלבן הבטיח הנשיא בוש לאורתי אר"ב, כי לא יעלה את המסים הוסיף, כדי להגביר את האימון בדבריו: ריד מיי ליפס", לאמור: קרא את שפתי, שאני דובר אמת... אישית לא שמעתי את יצחק רבין מתחייב לשמור ולקדם את החמ"ד, אך אני מחזיק ביד את כתב ההתחייבות שלו, שעליו מתנוסס חתימתו.

כותב יו"ר מפלגת העבודה ערב הבחירות: "לכבוד הרב יהודה עמיטל, ראש ישיבת הר־עציון, אלוקשנות. שלום וברכה. אני מרשה לעצמי לפנות אליך כמי שאני מכיר ומוקיר מזה שנים וכמי שעמד בראש רשימת מימד. אני מודע לכך, כי רבים מתומכי מימד בעבר, כמו גם רבים נוספים מקרב הציבור הציוני־דתי מתלבטים כיצד להצביע בבחירות הללו, ואת משום רצונם, מחד גיסא להביא להילופי שלטון ולקידום הסיכוי לשלום, ומאידך גיסא, משום ראגתם לעתיד החינוך הדתי בישראל.

"ברצוני להבטיחך נאמנות כי כל ממשלה בראשותי תראג לרוחתו ולקידומו של החינוך הממלכתי־דתי – קרי החינוך הציוני דתי, על כל שלוחותיו – ולשמירה על אופיו האוטונומי. חוק החינוך הממלכתי, המכיר בקיומם של שני זרמים – כללי ודתי – מהווה אבן יסוד בחיי המדינה, ויש לקיים אותו ולבצע אותו כרוחו וכלשונו תוך הבטחת שיוויון מלא לכל חלקי האוכלוסיה.

לכבוד
הרב יהודה עמיטל
ראש ישיבת הר עציון
אלון שבות
שלום וברכה,
אני מרשה לעצמי לפנות אליך כמי שאני מכיר ומוקיר מזה שנים וכמי שעמד בראש רשימת מימד.
אני מודע לכך כי רבים מתומכי מימד בעבר כמו גם רבים נוספים מקרב הציבור הציוני דתי מתלבטים כיצד להצביע בבחירות הללו, ואת משום רצונם, מחד גיסא, להביא להילופי שלטון ולקידום השיכוי לשלום, ומאידך גיסא, משום דאגתם לעתיד החינוך הדתי בישראל.
ברצוני להבטיחך נאמנות שכל ממשלה בראשותי תדאג לרוחתו ולקידומו של החינוך הממלכתי־דתי – קרי החינוך הציוני דתי, על כל שלוחותיו – ולשמירה על אופיו האוטונומי. חוק החינוך הממלכתי, המכיר בקיומם של שני זרמים – כללי ודתי – מהווה אבן יסוד בחיי המדינה, ויש לקיים אותו ולבצע אותו כרוחו וכלשונו, תוך הבטחת שיוויון מלא לכל חלקי האוכלוסיה.
אני מודע לכך כי רבים מתומכי מימד בעבר כמו גם רבים נוספים מקרב הציבור הציוני דתי מתלבטים כיצד להצביע בבחירות הללו, ואת משום רצונם, מחד גיסא, להביא להילופי שלטון ולקידום השיכוי לשלום, ומאידך גיסא, משום דאגתם לעתיד החינוך הדתי בישראל.
ברצוני להבטיחך נאמנות שכל ממשלה בראשותי תדאג לרוחתו ולקידומו של החינוך הממלכתי־דתי – קרי החינוך הציוני דתי, על כל שלוחותיו – ולשמירה על אופיו האוטונומי. חוק החינוך הממלכתי, המכיר בקיומם של שני זרמים – כללי ודתי – מהווה אבן יסוד בחיי המדינה, ויש לקיים אותו ולבצע אותו כרוחו וכלשונו, תוך הבטחת שיוויון מלא לכל חלקי האוכלוסיה.
בדרכי אמור לך ביקורי בישיבת התשדיר שאותך, ויקוויתך הרב לביקשטיין, עומדים בראשות. כמי שיקדיש חלק גדול מחייו לחי"ת, אני יודע להעריך את השילוב הייחודי של ספרא וסיפרא ביאות לשם היחודי ולמדינת ישראל, ואני רואה חשיבות בחיזוק מפעל מפואר זה.
בדרכי כי עמידתי אלו אינן תלויות אך מהתמיכה בהרב קוזליציוני בלשונו. אשמח לעמוד לרשותך בעתיד, ככל שאוכל ואורה לך אם תביא דברי אלו לידיעת הציבור. בכבוד רב, יצחק רבין.

מאז לא זמנו כל־כך הרבה מים באפיקי רמת הגולן ויובליו ומצבת החמ"ד כיום, עומדת על העליונה.

ממראות השבוע: האתיופים מפגינים ע"י משרד ראש הממשלה צילם: אפרים קילשטוק

בסתירה, לכל מה שהתחייב מר יצחק רבין.

חלק נכבד מסל היזמות הפרגוגיות, מדובר כ־ 20 מיליון ש"ח בקירוב נלקח מהחמ"ד והועבר למגזרים אחרים. מדובר בפגיעה קשה בחינוך הממ"ד ויצירת חוסר שיוויוניות מול מגזרים אחרים בחינוך. כמרכז נפגע קשה נושא הפיתוח בחמ"ד, כאשר הגב' שולמית אלוני העבירה תקציבים מהחמ"ד למגזר הערבי. בין השנים 84' 1977 עשה זבולון המר מאמצים רבים ליישר את הקיפוח הפיזי, אך נשארה עדיין מלאכה רבה ועתה הגב' אלוני מעמיקה את הפערים. גם מול החינוך הממלכתי הכללי וגם מול החרדי. בתחום התרבות התורנית קיימת מגמה לחסל כליל את התרבות המוזהה עם הציונות הדתית והעניין מסור כרגע להכרעת הבג"ץ. אינני נכנס כרגע לסוגיית משרד הדתות, שלה השלכות מרחיקות־לכת על הישיבות הציוניות, משום, כפי שנאמר לי, שמבקרת המדינה הרגישה למיניים פוליטיים ולקריטריונים תוכנם לתמונה כבר בימים הקרובים על־ידי אחד מחברי הכנסת של המפר"ל.

חבל שעד לרגע זה לא ראש הממשלה ולא מבקרת המדינה נתנו דעתם לסיפורו של המשנה למנכ"ל בדציון דל שהגב' אלוני פוגלת להדחתו. מר דל שומר עדיין על רמת אלחוט ואינו טורח לצאת בפומבי, כפי שעשו אחרים, ולהצהיר "אני מקצועי אל תגעו בי". שרת החינוך רוצה אותו באופן אישי, בלי ששוחחה עמו עד כה, ובלי שטרחה לעמוד על טיבו בשיחה פנים־אל־פנים. "הגב' אלוני החליטה לדרוף אותו משום שבו היא רואה את הייצוג של הציונות הדתית" – אמר לי אחד הפקידים הבכירים במשרד החינוך והתרבות, שאינו חשוד באהדה יתירה למפר"ל.

מקרבה יודעים לספר, כי אחת הסיבות, אם לא העיקרית שבהן לרצונה לבתוח מחדש את נושא המשלחות למחנות ההשמדה בפולין, היא העובדה, שיזום הרעיון הזה היה ח"כ אברהם הירשנזון מהליכוד. אין זה כלל חשוב אם הוא לא עשה מעולם אבחנה בין מפ"ע לבין ליכוד, בין אישיות מהימין לבין אישיות מהשמאל ואת כולם שיתף בהחייאת זכר השואה.

לא פעם שמעתי מפסיכולוגים, כי כדאי להפוך באופיו של מי שמסתיר בראש חוצות לירושר ואמת. כדאי אולי להפוך גם באופיו של מי שמדבר כל הזמן על נזעונות ועל זכויות האזרח ועל מיניים פוליטיים.

גוש אמונים קם לתחייה

מאז הבחירות לכנסת ה־13 ועד לאחרונה, חש הציבור בי"ש מעין מצוקה ומועקה כתוצאה מהפיצול הגדול שהיה במחנה הימין במערכת הבחירות, ובעיקר מהאחריות של ראשי "גוש אמונים" לשעבר לפיצול הזה. שבוע לאחר הבחירות, נערכו כינוסים רבים בישובי יש"ע, והמשתתפים בהם דיברו בעיקר על הצורך לארגן מחדש את ההנהגה של נאמני ארץ־ישראל. זאת, מתוך תחושה, שהדרך בה הלכה ההנהגה הוותיקה של "גוש אמונים" לא היתה נכונה ולא היתה שלימה וכתוצאה מכך "התרחקנו מהציבור ולא הצלחנו להחדיר את לב השומרון ללב האנשים" – כדברי אחד הפעילים הבולטים ב"גוש אמונים" המתחדש. "כדי לבנות את המסגרת החדשה" – אומר מאיר הרנוי (קדומים) – וכדי שחשבון הנפש יהיה אמיתי, צריך להכיר בעוברה, שההנהגה הוותיקה, בלשון עדינה, מיצתה את דרכה, וכל דבר חדש שצריך להיעשות ולקום, צריך להיות על בסיס של אנשים חשובים".

הרנוי קובע בצער רב: הנזק שהם גרמו הוא פשוט בלתי הפיך, ולצערי הרבה יותר חמור ממה שחשבנו.

בין ההתארגנויות הראשונות לא היה כל תיאום. בגוש עציון התקיימו שיחות־נפש סביב משה הגר, הרב שלמה ברין (ר"מ ב"הר עציון") והרב יאיר דרייפוס (בית־אל). מפגשים רצניים היו בשומרון והפעילים בהם היו מאיר הרנוי, עו"ד משה גלוק, יעקב גלסנר והרב דוד בן־ניסן. במפגשים הללו נטלו חלק כ־25 איש, מהדמויות הבולטות ביו"ש. קבוצה נוספת שהרגישה בצורך לעשות מעשים פעלה בבנימין סביב הרב בני אלון ורב קלמנוביץ.

בשלב מסויים נוצר הקשר בין הקבוצות הללו והוחלט על ניסוח מסמך משותף לאחר שנתברר כי הבסיס של כל ההתארגנויות הנ"ל הוא אחיד ומשותף: "ליצור ראש חדש וכיוון חדש".

מה שראה אור השבוע בתקשורת זו תוצאה של המפגש המשותף בין כל הקבוצות. יצויין, כי ההתארגנות החדשה אינה מנוכשת דיה וטרם ברור לגמרי מי האנשים שיובילו אותה. מקובל על הכל כי מי שמקבץ לפעול במסגרת הגופים המצומצמים של גוש אמונים המתחדש צריך להתמסר לכך ראש ורוכו ולא כ"חלטורה" בשעת הפנאי.

פעילי ההתארגנות החדשה סבורים, כי באישושו שלב המנהיגות של י"ש צריכה להיות מנהיגות נבחרת, "אלא שכאשר מקימים משהו חדש, מישהו צריך לתת את הטון והכיוון וסביבו לספח את המנגנונים. קיימת הסכמה כי אחת הבעיות של "גוש אמונים" היתה עובדת היותו גוף לא דמוקרטי.

ככל הידוע ל"אמנה" ולמועצת יש"ע, לפחות חלק ממועצת יש"ע יש נציגות במנהיגות המתגבשת. כך, למשל, יוסי ארציאל מקדומים ממקימי גוש אמונים (הישן) וישב זמן רב בשקט ורק באחרונה התעורר, קיבל גיבוי מראשי "אמנה" וחברים במועצת יש"ע לפעול במסגרת החדשה.

הרושם הוא, כי המסגרת החדשה, יצאה לתקשורת מוקדם מדי. שכן, בעת כתיבת שורות אלו, יום רביעי בבוקר, אין עוד מזכירות ולא ברור גודלה של המזכירות הרחבה ולא של זו המצומצמת והפעילה.

מה הם קווי הפעולה של "גוש אמונים" המתחדש?

מאיר הרנוי: אנחנו הולכים עם העם ולקראת העם. אם הגוף החדש ימשיך בדרך של התבדלות עצמית ושל "קאסטה", הרי שאין לו שום תקווה. להתארגנות החדשה יש פלוס אחד שהיא יכולה ללמוד משגיאות העבר.

לא ברור אם פעילי גוש אמונים המתחדש, שאמורים היו להתכנס אתמול ב"מכינה" בנבעת שמואל, ייתמקדו בראשית הדרך בשיתוף פעולה עם הישובים ברמת הגולן. שכן, לא ברור כלל אם אנשי "הרמה" מעוניינים בפעולה מתאמת או שהם מעדיפים להיאבק בדרך עצמאית.

ככל הידוע, אין עדיין הבנה מלאה בין חברי ההתארגנות החדשה גם בסוגיית האוטונומיה. הקו שיתגבש ככל הנראה, ידרוש מאבק ציבורי למניעת הקמתה של האוטונומיה. זאת למרות שישנם כאלה הסבורים, כי יש לקחת את האוטונומיה כנתון הנמצא בפתח ולנסות להמעיט מהנזקים שהוא עלול לגרום ולמנוע הקמתה של מדינה פלשתינאית. המצדדדים באופציה הזאת טוענים, כי עם הנוסחה הזאת ניתן יהיה לשכנע את רוב הציבור בישראל. הבעייה היא, כמובן, לשכנע קודם כל את הציבור בי"ש "שהוא מגוון מאד ויש לפעול בתוכו בצורה מאד מפוכחת ומאד מחושבת". והכסף לפעילות מאין יבוא? מסתבר שיש תמיד יהודים טובים שמוכנים לתרום למען ארץ־ישראל. ישנם כאלה שמסיבה זו או אחרת אינם יכולים להתיישב בי"ש, אך נותנים בתמורה תרומות. מה שברור הוא שאם המסר של הגוף החדש יהיה קליט, לא תהיה בעייה להשיג כספים. בין הפעילים החדשים ישנם המצדדים בהעסקת משרד פרסום בעל־שם. כדי לקרם את רעיונות "גוש אמוני" המתחדש.

האמת היא שמועצת יש"ע יכולה היתה להוביל את המהלך החדש של המתישבים בי"ש, וכמה מראשיה דיברו ברצינות על "פריימריס" להבחרת המנהיגות של הישובים בי"ש, אלא שהרעיון כולו התמסמס משום מה וככה קמה ההתארגנות החדשה. המעניין הוא שרבים מהפעילים החדשים קראו בבחירות האחרונות להצביע מפר"ל. ההסטוריה בארישתו מקום חודת על עצמה. זוכרים את זבולון המר ואת יהודה בן־מאיר בסבסטיה ובצעדות השומרון?

הרגלי הצריכה של החרדים

איגוד המפרסמים נמצא כרגע בעיצומו של סקר, שנועד לבדוק את הרגלי הצריכה של הציבור החרדי. את הסקר עורך פרופ' יהושע ליברמן, מרצה למינהל עסקים באוניברסיטת "בר־אילן". עד כה נעזרו בסקרים על צריכת הציבור החרדי גופים פרטיים וכניסת איגוד המפרסמים לסקר שכזה מצביעה על העצמה שהציבור החרדי מרכז בידיו. אחת הסיבות לסקר היא ההצלחה הבלתי רגילה של "חנות" "ברכת רחל" בירושלים השייכת ל"דגל התורה" ומנהלת על־ידי הרב זיכרמן. "ברכת רחל" הצליחה "לשבור" את חברת "קריסטל" ולחייבה לקחת הכשר של "שארית ישראל" ולבטל את ההכשר של הבד"ץ. הבד"ץ שלא היה רגיל בפרידות מהסוג הזה פתח במלחמת חורמה נגד "קריסטל", אך בשלב זה נראה כי יד ל"ברכת רחל" על העליונה.

גם זו דרך להסגיר נגד הנסיגה מהגולן